

UNIUNEA EUROPEAN

GUVERNUL ROMÂNIE

GUVERNUL REPUBLICII SERBII

Instrumente Structurale
2007 - 2013

GHID PRACTIC PRIVIND MEȘTEȘUGURILE TRADIȚIONALE

CUPRINS

	Industria mică artizanală	3
	Meșteșuguri și meșteșugari din Banat	9
	Modelul nr.1	19
	Model nr.2	23
	Small cottage industry	26
	Crafts and craftsmen in Banat	25
	Model No.1	39
	Model No.2	42

Industria mică artizanală

Pe lângă industrie și agricultură care constituie principalele activități economice, în spațiul rural se desfășoară o serie de activități

Pe țară, există circa 450.000 de IMM-uri, din care mai puțin de un sfert acționează în mediul rural. Dacă în mediul urban la 1000 de locuitori sunt aproximativ 20 de IMM-uri, în zonele rurale există doar 9. Această discrepanță poate fi explicată prin rațiuni obiective și subiective. Sub aspect obiectiv se referă la infrastructura existentă în mediul rural, obstacol în înființarea unor astfel de unități neagricole și lipsa resurselor bănești, caracteristică populației rurale, pusă în imposibilitatea de a plăti chiar și serviciile cele mai elementare. Din punct de vedere subiectiv se referă la mentalitatea depășită de vremurile actuale, potrivit căreia pentru o viață mai bună în mediul rural totul trebuie produs în cadrul gospodăriei țărănești.

Cu toată tendința de creștere a întreprinzătorilor privați, în mediul rural numărul celor care desfășoară activități neagricole este încă redus. În extinderea activităților IMM-urilor persistă o serie de obstacole legate de: aprovizionarea cu resurse (preț, acces redus la credite, lipsa forței de muncă specializate, managementul); activitatea propriu-zisă (cerere instabilă sau insuficientă, posibilități reduse de publicitate, calitatea necorespunzătoare a forței de muncă); problemele cu care se confruntă întreprinzătorii (modul de calculare a

TVA, calculul și plata impozitului pe profit, legislație neclară pentru oamenii obișnuiți).

Meșteșugurile artistice tradiționale, relansarea producției de obiecte de artă populară și artizanat cu specific tradițional, precum și promovarea acestor produse pe piețele națională și internațională ,ai au mult pana sa atingă cotele de piață din țările care își promovează produsele tradiționale .

În zonele montane și premontane s-au dezvoltat activități agricole, silvice, de păstorit și minerit, agricultura, silvicultura, vânătoarea și pescuitul, meșteșuguri și mici industrii. Aceste activități au constituit de secole îndeletniciri tradiționale ale locuitorilor din Curbura Carpatică , ce au fost transmise de la o generație la alta. O parte din aceste meșteșuguri au căpătat, în timp, o încărcătură culturală, pe fondul tradițiilor folclorice și etnografice ce caracterizează spațiul rural românesc, transformându-se într-o mică industrie artizanală ; olăritul țesutul, prelucrarea lemnului și a metalelor etc. În ultima perioadă, datorită sprijinului insuficient acordat acestor meșteșugari, ponderea lor și a artizanilor a scăzut simțitor.

În unele zone rurale s-au dezvoltat o serie de meșteșuguri, în special în domeniul construcțiilor : cărămizi, olane, țigle, teracote, var, scânduri etc. care, în prezent, cunosc o revigorare, deși resursele materiale necesare nu se acoperă în totalitate pe plan local. În general, activitatea meșteșugărească și artizanală se confruntă cu probleme privind: lipsa de resurse financiare pentru modernizarea producției; lipsa ucenicilor care să învețe și să preia tradițiile satului natal(de exemplu olăritul la Biniș); slaba reprezentare a serviciilor pentru populație , întreținerea și repararea obiectelor și aparaturii de uz casnic și gospodăresc, etc.

Dezvoltarea rețelei de servicii către populația rurală ar crea perspectiva creșterii gradului de ocupare a forței de muncă în general, al femeilor în special.zonele de dealuri, podișuri și câmpii. Spațiul montan oferă cel mai variat și mai

însemnat potențial turistic, prezentând interes pentru valoarea sa peisagistică, pentru flora și fauna sa extrem de diversificată. În flora României se întâlnesc 3600

specii de plante gymnosperme și angiosperme, ceea ce reprezintă 40% din speciile existente în flora Europei, precum și 33.802 specii din fondul faunistic românesc.

Vegetația, pe lângă funcțiile economice și de protecție specifice, are o valoare turistică de natură peisagistică, estetică, științifică, tratarea diferitelor boli, odihnă, recreere, agrement etc., cu precădere pădurile de conifere și cele de interes sociorecreativ din împrejurimile localităților și stațiunilor turistice, ceea ce reprezintă un cadru propice pentru practicarea turismului ecologic. La rândul ei, fauna, prin valoarea ei cinegetică, estetică, științifică constituie o atracție, dar și un suport solid pentru practicarea turismului, în special cel cinegetic. În arealele montane există un fond cinegetic și piscicol caracterizat printr-o mare diversitate a speciilor – urs, mistreț, cerb, căprior, cocoș de munte. Pe teritoriul României există arii naturale protejate de interes național și monumente ale naturii, care prin interesul lor științific și instructiv-educativ creează suport pentru desfășurarea turismului științific, dar și ecoturismului.

La acestea se adaugă și potențialul turistic antropic, care cuprinde obiective istorice, religioase, culturale, economice, monumente, patrimonial etnografic. Întregul teritoriu al Banatului Montan prezintă interes pe planul moștenirii folclorice și etnografice, fiecare zonă având specificitatea sa, ceea ce impulsionează practicarea turismului cultural.

În zona au fost identificate următoarele meșteșuguri:

Gospadarie-atelier de cojocar-curelar : Domansea

Olarit : Binis

Costume populare:Obreja, Buchin, Resita

Icoanele pictate pe sticla

Icoanele pictate pe lemn

Impletituri din fibre vegetale

Cosuri din rachita

Cosuri din alun

Obiecte din panusa

Tesaturi pentru interior

Obiecte de îmbracaminte

La lucru

Meșteșuguri și meșteșugari din Banat

Se spune că gesturile meșteșugarului, repetate mereu cu minuțiozitate, în liniște, dăruiesc sufletului un ritm și o muzică interioară, dătătoare de pace... "Munca tihnită e rugăciune și închinăciune, cum nu este alta mai bună și mai curată", spuneau bătrânii.

Despre iconărit vom vorbi prima oară în acest material dedicat meșteșugurilor din Banat, deoarece nu există sau nu se putea să fie o gospodărie de om așezat la sat, fără a avea la loc de cinste o icoană, o fereastră deschisă pentru întâlnirea cu Dumnezeu.

Iconarul contemporan încearcă să rămână cât mai aproape de tehnica secolului al XVIII-lea (tempera cu emulsie de ou), de ornamentica și de cromatica fiecărei zone și perioade, care îi servește drept sursă de inspirație, folosind cu precădere culori minerale și pigmenți naturali, care au o mare transparență și creează un cu totul alt aspect vizual decât cel obținut cu culori moderne (ce sunt mai opace, intense și saturate). Pictura bisericească revarsă asupra privitorului har și lumină, ne-a spus pictorul iconar, Rita Aldea. Icoanele reactualizează miraculosul „*illud tempus*”, când Hristos, Fecioara și Apostolii trăiau printre oameni. Ele sunt mai ușor accesibile credincioșilor: se pot găsi în bisericile și capelele cele mai modeste și în locuințele particulare. În plus, contemplarea lor permite accesul la un întreg univers de simboluri. “Prin urmare, imaginile erau susceptibile să desăvâșească și să adâncească instruirea religioasă a celor ce nu știau carte. Icoanele au avut într-adevar, acest rol în toate straturile rurale din Europa Răsăriteană,” afirmă Mircea Eliade.

Chiar dacă încercarea unei reînvieri a îndeletnicirilor vechi și tradiționale pare în acest moment de-a dreptul naivă, am rămas plăcut surprinsă când am aflat că în Reșița, mai exact în cartierul Călnic, familia Ionașcu a deschis un atelier unde tradiția este la ea acasă. Aici se confecționează cu pricepere, îndemânare și măiestrie, costume populare românești. Se știe că femeile din satele noastre au fost mesagere prin semne, ornamente și culori ale portului popular românesc. În casa familiei Ionașcu am văzut cu plăcere cum portul tradițional românesc este scos de la păstrare și adus, cu drag, la lumina zilei.

Cusăturile reprezintă meșteșugul de împodobire a materialelor textile utilizat în special la confecționarea pieselor de port și de uz casnic. Prin meșteșugul cusutului sunt confecționate ii, cămași, poale, ițari, sumane, fețe de masă, năfrâmi și perdele. În ce privește meșteșugul brodatului, acesta reprezintă o completare de ordin estetic și decorativ al unui produs. Obiecte lucrate prin arta broderiei contin un bogat décor, sunt confecționate după anumite reguli și sunt piese componente ale costumului popular.

Lili Ionascu- administrator atelier de cusături și broderie: "Banatul de Munte are 7 subzone, fiecare dintre acestea având specificitatea lui de costum, atât la baieti, cât și la femei. În zona de munte se merge pe cusături mai puțin colorate, negru și alb, în funcție de vârstă și evenimentul la care participai. Costumele de nunți sunt însă, foarte încărcate....."

Pentru confecționarea textilelor de casă, a țesăturilor pentru îmbrăcăminte, în satele noastre s-a dezvoltat, pe vremuri, o adevărata industrie casnică, în centrul acesteia aflându-se, cel mai adesea, femeia.

Costumul popular era un factor fundamental în comunitățile arhaice, care reflecta starea socială, ocupațiile, trecutul istoric și inovațiile, raporturile cu zonele învecinate sau cu alte etnii. Ca element strict utilitar, costumul popular este legat de condițiile geografico-climatică, de ocupații și mai ales de meșteșuguri. Ca element de podoabă, el este legat de cele mai importante ceremonii și obiceiuri, devenind prin aceasta purtătorul unor vechi tradiții. Costumul popular a dăinuit până astăzi datorită științei creatoare anonime de a-l păstra prin formă, ornamente, cromatică și semnificații și de a-l integra în forme noi, adaptate altor perioade istorice. Costumul popular românesc, reprezintă veșnicia și individualitatea unui popor.

O atenție specială s-a acordat la țară, meșteșugului prelucrării în gospodărie a fibrelor textile și a lânii, meșteșug atât de dezvoltat în satele bănățene, încât a fost ridicat la nivelul unei veritabile industrii casnice textile.

În satele românești femeile mai torc lâna și acum, în zilele friguroase ale iernii, când treburile casnice le permit. Din firele pieptenate, se realizează prin tors, fire pentru urzeală, din care se țes pături și piese vestimentare. Din cânepă se țese pânza pentru cămăși și ițari, iar pânza din in este folosită pentru confecționarea cămășilor de sărbătoare, precum și a așternuturilor. Găsim și astăzi în multe gospodării războaie de țesut.

Din lână țesută în casă se confecționează și opregele piese vestimentare ale costumului de Cărbunari. Brîul se realizează tot din lână țesută. Cu acesta se încinge mijlocul și este de diverse culori: roșu, albastru, alb, portocaliu sau verde.

Cămășile femeiești și bărbățești, ițarii, cioarecii, poalele

femeiești , dar și sumanele, vestele, obielele groase de lână sau cânepă, toate sunt albe, impresia produsă de acest popor îmbracat în alb fiind una de calm, putere, curățenie fizică și morală.

Învățarea unui meșteșug reprezenta în trecut un mod de-a trai în satul românesc. Opincăritul fiind o artă care se practica cu succes în comunitățile rurale. Opinca dacică se purta atât în zilele de lucru, cât și în cele de sărbătoare. În prezent opincăritul se practică la oraș, atât ca sa nu fie dat uitării, cât și pentru că aceste încălțări sunt căutate și comandate. La parterul unui bloc din Reșița, Petru Chincea, curelar de meserie, face acum, opinci.

În primul rând se croiește pielea după tiparul care se trasează cu ajutorul unui "frim" - așa se numește această unealtă, ne spune Petru Chincea și apoi se decupează cu "cuțitul curelarului", cuțit, care se ascute pe un "ștoagăr".

Denumirile uneltelor au origine germană, deoarece zona în care locuim a fost mult influențată de Imperiul Habsburgic.

Pielea se așează și se taie pe o masă a cărei tăblie de lemn trebuie să fie din esență moale, pentru a nu se strica, cuțitul. Tiparul se așază astfel încât să nu se risipească pielea, aceasta fiind scumpă și greu de procurat. Acum sunt foarte puține fabrici care tăbăcesc pielea, cu toate că în această zonă au fost, cândva, mulți tăbăcari. Marea majoritate a meșteșugarilor care lucrează cu piele își aduc materia primă din Europa de Vest.

După tipar se fac cîteva semne, cu ajutorul unui compas. Apoi, cu ajutorul unei unelte din lemn, se va trasa o urmă pe bucata de piele, care va ajuta, mai apoi, la cusut. Cusătura se face cu mâna, în mod tradițional. Se folosesc două ace

speciale, aduse din Germania, împreună cu un instrument utilizat pentru perforarea materialului ce urmează a fi cusut. Ața folosită este tratată special, cu un amestec de ceară și parafină și are dublu rol, atât pentru protecția firului împotriva putrezirii, dar și pentru a ușura trecerea firului prin piele. Coaserea se face pe un fel de menghină, numită "căluț".

Petru Chincea;"Pielea fiind udă, se coase foarte greu, sula nu intră ușor. Aceasta este sulă, în muchii, dar există sulă rotundă care se numește "frim". Faci gaura, bagi acul, iar ca să nu tai ața, bagi frimul, care este rotund. Țsta este un început de cusătură. Totdeauna se începe dublu. Ai lăsat jos, apoi ai luat sula. Așa se coase cu două ace pentru a ieși cusătura uniform, și pe-o parte și pe cealaltă."

După ce opinca a fost cusută, în creștăturile laterale se introduce "nojița" - un fel de șiret din piele. Tot secretul pentru ca opinca să arate frumos sunt creștăturile laterale și

modul în care sunt introduse nojițele în ele. În final, opinca se fixează pe un calapod pentru a-și păstra forma în timp ce pielea se usucă. Unele modele se "tălpuesc", adică li se atașează un toc și o talpă pentru a fi mai rezistente la uzură.

Deși meseria de curelar nu presupune realizarea de opinci, cu atât mai puțin în mediul urban, oportunitățile apărute în ultimii ani au condus la crearea acestei "opincării".

"Cererea, nevoia, pentru că nimeni nu mai știa să facă așa ceva, sau nu mai lucra... Foarte simplu, piața. Multe ansambluri de dansuri, artiști individuali au avut nevoie și au cerut așa ceva." Locuitorii Banatului de Munte, în special bătrânii, dar nu numai ei, umblă și acum încălțați, cu „poaceni”, încălțări care imită opincile, dar sunt puțin diferite de acestea. Confecționarea lor se face acum de către bătrânele satului, deoarece meșteșugul se bazează pe împletirea unui ciorap gros din lână, un călțun scurt, de fapt. Pe acest ciorap scurt se aplica mai apoi cauciucul, care se coase și se încrețește într-un mod anume. Aceste încălțări sunt purtate și în prezent de locuitorii comunei Cărbunari, deoarece sunt ușoare și comode.

Victor Tăutu a adunat în casa sa din Sasca Montană, imobil transformat în muzeu, obiecte care păstrează urmele trecerii timpului. Toate aceste lucruri vorbesc despre oamenii care au trăit pe aceste meleaguri, despre modul lor de viață, despre tradițiile și meșteșugurile practicate în zonă. Localitatea este un vechi centru minier, încă din epoca romană descoperindu-se aici zăcăminte de aur, aramă și fier. Administrativ comuna se împarte în Sasca Montană și Sasca Română, iar locuitorii sunt români aduși din Oltenia în secolul al XVIII și germani colonizați tot atunci. Monografia localității scrisă de Victor Tăutu ne prezintă o localitate prosperă în care exista : brutărie, sifonărie, atelier de lumânări și turtă dulce,

tăbăcărie, cojocărie, croitorie, bancă și judecătorie. O viața culturală bogată se desfășura în zonă, fiind aici chiar și o școală de muzică. Având în vedere prosperitatea economică, frumusețea locurilor, exploatarea miniera și meșteșugurile practicate, putem afirma ca Sasca era o localitate dezvoltată în aceea perioadă.

" Înainte sau cel puțin în perioada interbelică, aici existau meșteșugari, în special la Sasca Montană, care era un sat format din germani și români. Germanii erau foarte buni meseriași, aveau ateliere de toate tipurile și pe lângă ei au învățat și românii, devenind și ei mai apoi, comercianți și meșteșugari. Se trăia din plin. Era și judecătorie aici și când erau târgurile mari, venea multă lume. Chiar acum fac o lucrare, spune Victor Tăutu, cu târgurile de la Sasca Montană și sigiliile din aceea perioadă. Pe vremuri pompierii voluntari din sat, cei care participau la stingerea incendiilor și alți meseriași aveau la poartă câte o tăblița pe care scria meseria pe care o practicau: dulgher, fierar, potcovar, etc..." -**Victor Tautu -autor monografie**

Sectorul meșteșugurilor tradiționale era organizat în funcție de materia primă supusă prelucrării (lemn, lut, metale, blană, piele, lână, plante textile) și conținea atât piese realizate de meșterii țărani, cât și - acolo unde era cazul - piese realizate în cadrul breslelor, evidențiindu-se astfel faptul că meșterii din prima categorie utilizau unelte și tehnici simple și apropiate de natură, pe când breslașii dezvoltău aceste tehnici, întemeind pe vechea bază o tradiție productivă proprie, evoluată.

De la meșteșugurile moștenite și transmise din generație în generație, vom trece la meșteșugurile urbane, "handmade-uri" care s-ar traduce prin lucru manual sau prin meșteșug practicat cu artă. Termenul este modern, dar munca în sine

este cea de artizan, iar artizanii de pretutindeni folosesc conceptul pentru a desemna o multime de obiecte realizate de ei: de la haine, la accesorii, obiecte de podoabă, decorațiuni, piese de mobilier, folosind materiale simple sau neobișnuite, cunoscute sau neștiute până de curând.

La Centrul de voluntariat "Mansarda" din Reșița, vin tinerii care vor să deprindă diverse îndeletniciri, cum ar fi confecționarea măștilor, obiecte atât de cunoscute datorită carnavalurilor desfășurate pe plan mondial, dar folosite și ca obiecte de decor.

" Organizăm la "Mansarda", permanent ateliere de obiecte care se fac manual "handmade-uri". Acum, în acest moment facem icoane pe lemn și măști venețiene. Tehnica implică multă îndemânare și implică simțul estetic, deoarece promovăm în rândul tinerilor lucrul manual, meșteșugurile cum se făceau odată."- **Dana Lupșan, coordonator Centrul "Mansarda"**

Handmade sau lucru făcut de mână se mai numește acest meșteșug urban, prin care se creează obiecte unice, inspirate din ceva deja existent sau 100% creație proprie. Cu puțină

imaginație și cu simț estetic poți învăța sa-ți faci propriile podoabe, pentru ca mai târziu să-ți folosești această deprindere în dezvoltarea unei afaceri. Nu știu dacă tinerii care vin aici, studenți și elevi, se gândesc în felul acesta la viitor. Dar vin cu entuziasm și dorință de a învăța să se exprime prin artă.

"Meșteșugul urban face parte din meșteșugul de astăzi. Noi tehnici și noi materiale care ne stau la dispoziție de oriunde și oricând. Se merge pe obiecte decorative cu stil sau cu influență tradițională. Se pot folosi și materiale reciclabile."

Cati Tudor - îndrumător Centrul "Mansarda": Tehnica Decoupage sau tehnica șervețelului reprezintă o modalitate foarte utilă de a transforma orice obiect lipsit de personalitate, într-un obiect de décor deosebit. Tehnica constă în lipirea unui șervețel cu model sau a hârtiei de decoupage pe anumite forme de lemn, sticlă sau metal goale. Astfel obiectul va lua modelul hârtiei.

" Copiii sunt foarte creativi, vin cu idei, cu tot felul de lucruri plăcute și vor să creeze obiecte utile. Imi face mare placere să lucrez cu aceti tineri deoarece tot timpul mă provoacă și trebuie să mă ridic tot timpul la așteptările lor, să nu-i dezamăgesc și să nu-i plictisesc. Rezultatele s-au văzut și se văd în continuare". **Cati Tudor - îndrumător Centrul "Mansarda"**

Fiecare obiect creat în acest fel are în spate o poveste, ne-au spus cei care practică acest meșteșug născut la oraș, iar lucrurile realizate aduc o oarecare căldură, liniște sufletească și zâmbetele sincere ale celor care le primesc, le cumpără sau le utilizează.

Adela Cornean - instructor grup ținta : " Proiectul nostru are în vedere activitățile de bricolaj, activități care erau în trecut foarte practicate. Între timp unele dintre aceste activități s-au mai elaborat, au apărut tehnici noi, iar

imaginația este mult pusă la contribuție. Prin aceasta încercăm să facem lucruri frumoase și dacă se poate să avem și un venit material, este foarte bine. Cei care au talent antreprenorial au posibilitatea să-l dezvolte și să-l valorifice. În concluzie este un proiect bine venit și sperăm să fie și apreciat de cei din jur"

De remarcat și de lăudat ar fi faptul că unele dintre meșteșugurile vechi și tradiționale nu vor pieri, ele vor continua să existe în mediul urban. Acestea sunt aduse aici de oamenii care le-au învățat cu drag și le fac acum cu plăcere, din dorința de câștig, dar și pentru ca iubesc și respectă trecutul care individualizează și dă veșnicie unui popor

Model nr.1.

Croseta este un instrument folosit destul de rar in ultimii ani, Cand s-au inventat masini de tricotat rapide, iar oramentele traditionale nu isi mai gasesc locul in locuinte foarte putine femei o mai folosesc,

Modelele prezentate in continuare pot inviora un set de gradina sau pot fi utilizate ca decoratiuni pentru diferite piese de imbracaminte

Marimea depinde de grosimea aței de crosetat: ata tip macreme- 18 x 18 cm

Ata subtire, cca 15/15 cm

Start: Lant de 10 ochiuri - incheiat

1. Pe lantul anterior se fac 4 grupuri de cate 8 picioruse legat, intre acestea se face un lant de 2 ochiuri. La ultimul lant se prinde de ultimul piciorus al primului grup cu piciorus simplu;
2. Pe fiecare grup anterior se face cate un grup de 7 picioruse duble neterminate, se aduna grupul se se face un lant de 9 ochiuri ce se prinde de lantul de 2 ochiuri din randul anterior. Se face un lant de 9 ochiuri si se repeata modelul;
3. Crosetati un lant de 12 ochiuri si cu un grup de 3 picioruse triple neterminate , un lant de 5 ochiuri si inca un grup de 3 picioruse triple neterminate, toate pe primul lant de 9 ochiuri din randul anterior. Se face lant de 6 ochiuri, grup de 3 picioruse triple neterminate, lant de 6 ochiuri, acestea pe al doilea lant de 9 ochiuri din randul anterior. Se face un lant de 9 ochiuri care se prinde cu piciorus triplu de varful

petalei formate in randul anterior. Se face un lant de o ochiuri si se continua cu grupurile de picioruse triple neterminate. Dupa ultimul grup de picioruse din rand, se face un lant de o ochiuri care se prinde de primul lant din rand la jumatetea acestuia;

4. Pentru a incepe modelul acestui rand se fac 2 picioruse scurte(fara a da ata peste croseta)pe primul lant, apoi se incepe modelul . Crosetati un grup de 3 picioruse triple neterminate, lant de 6 ochiuri, iar pe urmatoarele 3 lanturi din randul anterior, crosetati cate 5 picioruse scurte(o data data ata peste croseta) legate. Crosetati un lant de 6 ochiuri si un grup de 3 picioruse triple neterminate pe lantul de urmator. Crosetati un lant de 16 ochiuri care va trece de fapt peste petala randului anterior si pe care il prindeti de varful primului grup de picioruse., si repetati de inca 3 ori modelul;
5. Festonati primul lant pana ajungeti la grupul de picioruse scurte. Crosetati 15 picioruse scurte legate (deasupra celor din randul anterior),lant de 8 ochiuri, iar pe lantul de 16 ochiuri anterior se fac 18 picioruse duble legate, lant de 8 ochiuri. Repetati de inca 3 ori;
6. Pe cele 15 picioruse simple legate se croseteaza alte 15 picioruse simple legate. Se face lant de 9 ochiuri si se continua cu 17 picioruse duble(in fiecare piciorus de randul anterior) intre acestea un lant de 1 ochi. Se repeat de inca 3 ori'

7. 13 picioruse simple (deasupra gupului anterior) lant de 10 ochiuri, 17 picioruse duble între care se face un lant de 2 ochiuri, lant de 9 ochiuri. Se repete de inca 3 ori;
8. Pe cele 13 picioruse simple din randul anterior se fac 9 picioruse simple, lant de 9 ochiuri, iar pe lantul de 2 ochiuri dintre piciorusele duble anterioare se fac 16 grupuri de 3 picioruse duble neterminate între acesteafacandu-se lant de 6 ochiuri. Se face un lant de 10 ochiuri. Modelul se repeta de inca 3 ori;
9. Pe cele 9 picioruse simple din randul anterior se fac 4 picioruse simple, lant de 11 ochiuri, 14 lanturi de 7 ochiuri care se prind cu piciorus scurt de fiecare lant de 6 ochiuri din randul anterior. Crosetati un lant de 11 ochiuri pe care il prindeti de primul piciorus scurt si repetati modelul de inca 3 ori;
10. Pe cele 4 picioruse simple din randul anterior se fac 2 picioruse simple, 13 lanturi de 8 ochiuri prinde cu piciorus scurt de fiecare lant din randul anterior, lant de 10 ochiuri . Repetati de inca 3 ori modelul, iar ultimul lant se prinde de primul piciorus simplu. Se rupe ata ceva mai lung, si cu croseta su acul de cusut se fac cateva treceri pe dosul lucrului pentru a-l asigura.

Modelul nr.1

Crosetam

Modelul Nr.2.

FELICITĂRI CONFECTIONATE PRIN BRODERIA MODELELOR PE HĂRTIE CARTONATĂ

Selectăm modelele, de obicei, în funcție de evenimentele pentru care sunt destinate felicitările.

Desigur, există modele gata create pe diverse site-uri, dar dacă dorim mai multă originalitate se pot crea modele relativ ușor. Întâi dimensionăm și schițăm noul model pe o coală - în prealabil dimensionată iar apoi aplicăm această coală pe o coală cartonată (dimensionată) - ce va deveni eventual șablon - urmând să perforăm cartonul după o prealabilă fixare în 3 puncte - cu ajutorul a 3 ace cu gămălie pe o suprafață semidură și plană (se folosește cu succes polistirenul expandat / extrudat, curat sau un material gros - pâsla) - având și rol de "planșetă" protectoare a suprafeței de lucru.

Așezați cartonașul (cartonașele) ce urmează a fi șablonat și / sau brodat cu fața în sus pe suportul semidur (prevenind reliefarea înțepăturilor) și fixați în 3 puncte ale modelului ales. Pentru înțepături utilizați un ac cu bold mare - să vă protejeze pielea la refulul penetrării cartonului / cartonașelor, sau folosiți un degetar în timpul acestor manevre.

După efectuarea tuturor înțepăturilor din model, scoateți simultan cartonașele și orientați spre o sursă de lumină pentru a verifica dacă sunt efectuate toate perforațiile - corespunzătoare modelului ales.

Întoarceți cartonul cu partea netedă (ce nu are reliefate înțepăturile) în sus.

Alegeți un ac de broderie cât mai fin / subțire - cât să puteți trece un fir de ață simplu prin el - căruia să-i lăsați și

un capăt liber cu o lungime confortabilă cusutului (se recomandă cca. 35 - 40 cm / 14 - 15 inch), fixați capătul liber pe dosul cartonului făcând un nod sau cu o bandă adezivă.

Treceți acul printr-un orificiu de pornire - dinspre dosul cartonului spre partea din față a acestuia și urmați schema modelului finit / desenat / imprimat prin perforații.

Urmăriți periodic modelul finit (desenat, xeroxat) pentru a observa mersul normal complet al cusăturilor de final iar c pentru a observa mersul normal complet al cusăturilor de final iar când se termină ața - o fixați pe dosul cartonului cu puțină bandă adezivă și începeți un nou fir.

La unele modele se pot folosi mărgel, paiete - fixându-le prin custură sau se pot folosi figurine, stelute - etc, obținute prin decupare cu perforatoare adecvate - fixându-le apoi cu lipici.

Dacă folosiți cartonul dublu, cel brodat va fi mai întâi micșorat mai mult - prin decuparea marginilor cu o foarfecă cu model, apoi va fi aplicat cu partea "inestetică" și fixat cu adeziv pe un carton în prealabil dimensionat și de culoare contrastantă, îndoit după formatul unei felicitări clasice. Astfel, cusăturile sunt mascate iar cartonul brodat, complet finisat.

Pe partea liberă a cartonului îndoit se pot adăuga diferite urări - adecvate destinației felicitării, fie prin folosirea autocolantelor, prin ștanțare sau direct scris de mână.

Terminologia frecvent întâlnită la brodarea felicitărilor pe carton poate avea următoarele exprimări:

- dacă instrucțiunile spun "de la / prin" - înseamnă că trecerea acului se face printr-un orificiu din partea din spate a cartonului în partea sa din față ;
- dacă instrucțiunile spun "prin cel" - înseamnă că treceți acul printr-un orificiu din partea din față a cartonului spre dosul acestuia.

- dacă modelul solicită cusătura “înapoi” - se realizează următorii pași de manevrare a acului, astfel:

- * de la / intrarea prin 2 - până la / ieșirea prin 1;

- * de la / intrarea prin 3 - până la / ieșirea prin 2;

- * de la / intrarea prin 4 - până la / ieșirea prin 3;

- dacă modelul solicită cusătura “înainte”,
folosiți următorii pași

- * de la / intrarea prin 1 - până la / ieșirea prin 3;

- * de la / intrarea prin 2 - până la / ieșirea prin 4;

- * de la / intrarea prin 3 - până la / ieșirea prin 5;

Felicitari

Small cottage industry

Besides industry and agriculture, which are the main economic activities in rural areas there are also a series of activities that are developed.

In our country, there are about 450,000 SMEs, out of which more than a quarter are operating in rural areas. If in urban areas for each 1000 inhabitants there are approximately 20 SMEs, in rural areas there are only 9. This discrepancy can be explained through objective and subjective reasons. The objective point of view relates to the existing infrastructure in rural areas which is an obstacle in the setting up of such non-agricultural units and lack of money, a characteristic of the rural population, put in the impossibility of paying even the most basic services. The subjective point of view refers to a mentality outdated by current times, according to which for a better life in the countryside everything must be produced in the homestead.

Despite the growing trend of private entrepreneurs, in rural areas the number of those performing non agricultural activities is still low. In the extension of activities of SMEs there persists a number of obstacles related to: resources supply (price, reduced access to credit, lack of specialized labor, management); actual work (unstable or insufficient demand, fewer opportunities of advertising, poor quality of labor force); problems faced by entrepreneurs (the calculation of VAT, calculation and payment of profit tax, unclear legislation for ordinary people). Traditional artistic crafts, revival of production of folk art objects and traditional handicrafts as well as promoting these products on national and international markets, still have a long way

until reaching the market shares from countries promoting their traditional products.

In the mountain and pre-mountain areas the following activities have developed: farming, forestry, pastoral and mining activities, agriculture, hunting and fishing, crafts and small industries. These activities were for centuries traditional occupations of the inhabitants of the Carpathian curve, which were transmitted from one generation to another. Some of these crafts have acquired, over time, cultural meaning against a background of folk and ethnographic traditions that characterize the Romanian rural area, turning into a small cottage industry: pottery, woven (Fig. 1), wood and metal processing etc. Lately, due to limited support granted to these artisans, their share and the one of craftsmen has decreased significantly.

In some rural areas there have developed a range of crafts, especially in construction: bricks, gutter tiles, tiles, terracottas, lime, planks etc. which are currently experiencing a revival, although necessary material resources are not fully covered locally. Generally, craft and artisanal activity faces problems regarding: lack of financial resources for the modernization of production; lack of disciples to teach and to take over hometown traditions (e.g. pottery at Binis); poor representation of services to the population, maintenance and repair of household appliances, etc.

Crafts and craftsmen in Banat

It is said that craftsman's gestures meticulously repeated again and again, in silence, give the soul rhythm and an inner peace -giving music... " Working in quiet is prayer and worship, as there is no other better and cleaner ", said the elderly.

We will talk about painting of icons for the first time in this material dedicated to crafts of Banat, because it does not exist or could not exist a man's household seated in the countryside, without having an icon put at place of honor, a window opened for meeting God.

Contemporary iconographer is trying to stay as close as possible to the technique of the eighteenth century (egg tempera), to the ornamentation and color of each area and period, which serves as a source of inspiration, using especially mineral colors and natural pigments, that have a high transparency and create a totally different visual than that obtained with modern colors (which are opaque, intense and saturated). Religious painting sheds upon the viewer grace and light, Rita Aldea, the painter of icons told us. Icons update the "miraculous" *illud tempus* "when Christ, the Virgin and the Apostles lived among men. They are easily accessible to believers, they can be found in churches and in the most modest chapels and in private homes. In addition, their contemplation allows access to a world of symbols. "Therefore, the images were likely to perfect and deepen the religious instruction of those who were unlettered. Icons had indeed accomplished this role in all rural strata in Eastern Europe," says Mircea Eliade.

Even if an attempt of a revival of old and traditional crafts seems at the moment downright silly, I was pleasantly surprised when I found out that in Resita, specifically in Călnic district, Ionașcu family opened a workshop where tradition is at home. Here there are manufactured with skill, ability and craftsmanship Romanian folk costumes. It is well known that women in our villages were messengers of Romanian folk costumes through signs, ornaments and colors. In the home of Ionașcu family I discovered with pleasure that

traditional Romanian costumes are taken out from storage and brought gladly to daylight.

Finishing seams represent the art of adornment of fabrics used particularly in the manufacture of costumes and household pieces. With the help of sewing crafts there are made embroidered peasant women's blouse, shirts, skirts, peasant trousers, peasant coats, tablecloths, veils and curtains. In the art of embroidery, this is an aesthetic and decorative addition of a product. Items crafted by embroidery art contain a rich decoration, are made according to certain rules and are parts of the folk costume.

Lili Ionascu - stitch and embroidery shop owner

" Banat situated in the mountainous region has seven subareas, each having their own specificity regarding both boys costumes and women costumes. In the mountainous area they go on less colorful seams, black and white, depending on age and the event that you participated in. Wedding costumes are very rigged out ..... ".

For making home fabrics, fabrics for clothes, in our villages a true cottage industry developed formerly, in its center we can mostly find the woman.

Folk costume was a key factor in archaic communities that reflected social status, occupation, past history and innovations, relations with neighboring areas or other ethnicities. As a strictly utilitarian element, the folk costume is linked to geographical and climatic conditions, occupations and especially crafts. As an ornament , it involves the most important ceremonies and customs, thereby becoming the bearer of ancient traditions. Folk costume lasted until today due to the creative anonymous science that preserved it through form, ornaments, color and meaning and that integrated it into new forms adapted to

other historical periods. Romanian folk costume represents eternity and individuality of a people.

Special attention was given in the countryside to the craft that implies manufacturing of fibers and wool within the household, a craft so developed in villages in Banat, that was raised to the level of a genuine domestic textile industry.

In Romanian villages women still spin wool nowadays, in the cold days of winter when household chores allow them to. Out of the combed threads they achieve by spinning texture threads from which they weave blankets and clothing items. Hemp cloth is woven for shirts and peasant trousers and linen cloth is used for making celebration shirts and bed clothes. We still find today looms in many households.

A peasant apron, clothing item of folk costume from Cărbunari is made from homespun wool. The belt is made of woven wool. It girdles up the waist and contains various colors : red, blue, white, orange or green.

All female and male shirts, peasant trousers, tight peasant trousers, skirts, and also peasant coats, waistcoats, thick wool or hemp peasant foot items are white, the impression of the people dressed in white is one of calm, power, physical and moral cleanliness.

In the past learning a craft represented a way to live in the Romanian village. The craft of making peasant sandals is an art that was practiced successfully in rural communities. People wore Dacian sandals both on workdays and on celebration days. Currently this craft is being practiced in the city, but on a very low scale, almost only when the shoes are sought and ordered. On the ground floor of a block in Resita,

Peter Chincea, belt maker, makes peasant sandals.

First the leather is cut after the pattern which is drawn with the help of a "frim" - this is the name of the tool, says Peter Chincea and then cut up with "the belt maker's knife". The knife is sharpened on a special instrument.

Tools have German names because the area we live in was greatly influenced by the Habsburg Empire.

The leather is placed and cut on a table which has wooden headboard made of soft essence in order not to ruin the knife. The pattern is placed in such a way in order not to waste the leather, which is expensive and difficult to obtain. Nowadays there are very few plants that taw the leather, although in this area there were once many tawers. The vast majority of artisans who work with leather bring their raw materials from Western Europe.

The craftman makes some signs following the pattern using a compass. Then, using a wooden tool draws a mark on a piece of leather. The mark will help when sewing. The stitching is done by hand in the traditional way. Two special needles brought from Germany are used, together with a tool used for piercing the material that is to be sewn.

The thread used is specially treated with a mixture of paraffin and wax and has a dual role, both for protection against decay, but also to facilitate the passage of the thread through the leather. Sewing is made on a kind of vice, called "pony".

Peter Chincea: "When the leather is wet, it is very difficult to sew it, the awl does not penetrate it easily. This is an edged awl, but there is a round awl also which is called "frim

". You make the hole, insert the needle and if you do not want to cut the thread, you use the "frim", which is round . This is an entering stitch. Always make it double. You put down, then you use the „frim". This is the way you sew with two needles in order to have an evenly stitch both on the one side and on the other."

After the sewing on the peasant's sandal, in the lateral notches they insert " leather lacing for peasant sandals" - a kind of leather lace. This is the trick so that the sandal look nice: the lateral notches and how the leather lacing are introduced inside them. Finally, sandals are fastened to a block to preserve their shape while the leather is drying. Some models are " soled " meaning the craftsman is attaching a heel and sole to the peasant sandal to make it more wear resistant.

Although, being a belt maker does not involve making peasant sandals, much less in urban areas, opportunities arisen in recent years have led to the creation of this " peasant sandals making shop".

" Demand, need, because nobody knew how to make them, or did not make them any longer ... Very simply, the market . Many dance ensembles, individual artists needed them and asked for it them. "

Residents of Banat situated in the mountainous region, especially the elderly, but not only them , are still wearing „woolen slippers", foot wear imitating peasant sandals, but they are slightly different. Their manufacturing is now made by the old women of the village, because the art is based on knitting a thick wool sock , a short woolen boot in fact. On this short sock they apply rubber for the sole which is sewn and curled in a particular way. These shoes are still worn in

the present by the inhabitants of Cărbunari village because they are light and comfortable .

Victor Tăutu collected in his home in Sasca Montana, a building transformed into a museum , objects that retain traces of time passing. All these things talk about the people who lived here, about their way of life, traditions and crafts in the area. This place is an old mining center; people have discovered here even since Roman era gold, copper and iron deposits. Sasca is divided from an administrative point of view into Sasca Montana and Romanian Sasca and the citizens are Romanian people brought from Oltenia in the eighteenth century and colonized Germans. The monograph of the place written by Victor Tăutu presents a prosperous village with: bakery, soda water making shop, candles and gingerbread shop, tannery, furrier's shop, tailor's, bank and court. A rich cultural life was developing in the area, and even a music school functioned here. Taking into consideration the economic prosperity, the beauty of the places , mining and crafts practiced, we can say that Sasca was a developed village at that time.

" Before or at least in the interwar period, there were craftsmen here, especially in Sasca Montana, which was a village formed by German and Romanian people. The Germans were very good craftsmen, had workshops of all kinds and Romanians learned from them and later became themselves, good merchants and craftsmen. They took their life in both hands and eat it. There was a court here too and when there were great fairs, many people came. I am working on a paper about fairs in Sasca Montana and seals from that period right now, says Victor Tăutu. Formerly the village volunteer firefighters who participate in firefighting and other craftsmen had at their gate a board that mentioned their practicing profession: carpenter, blacksmith, shoeing smith, etc ... " **Victor Tautu** - monograph author

Traditional crafts sector was organized according to the raw material submitted to processing (wood, clay, metal, fur, leather, wool, textile plants) and contained both pieces made by peasant craftsmen and - where needed - pieces made inside guilds, thus highlighting that the craftsmen from the first category were using simple tools and techniques, close to nature, while guild members develop these techniques, setting up on the old base their own productive tradition, more developed. From crafts inherited and transmitted from generation to generation, we move to urban crafts , "handmade" which translates into handicraft or craft practiced through art. The term is modern, but the work itself is the craftsman's work and craftsmen around the world use the concept to describe a lot of items made by them : from clothing to accessories, ornaments, decorations, furniture, using simple or unusual materials, known or unknown until recently.

Ceramic product made in the project

At "Attic" Voluntariate Center in Resita, young people come to learn various trades, such as making masks, objects so very known due to carnivals held worldwide, but also used as decorative objects.

"We always organize at the "Attic" handicraf workshops, "handmades". Now, at the present time we make wooden icons and Venetian masks. The technique involves a lot of skill and aesthetic sense as we are promoting among youth handmade crafts as they once were." - **Dana Lupșan**, "Attic" Center Coordinator

This urban craft is called handmade or handicraft, and with its help unique objects are created, inspired by something already existing or 100 % own creation. With a little imagination and aesthetic sense you can learn to make your own ornaments, so that later you use this skill in business

development. I do not know if the young people who come here, pupils and students are aware of this as regarding to their future. But they come with enthusiasm and desire to learn to express themselves through art.

"Urban craft is part of the art of today. New techniques and new materials are available for us from anywhere and anytime. The "in" things are stylish decorative objects or those with traditional influence. You can also use recyclable materials." Cati Tudor - "Attic"Center Advisor

Decoupage technique or napkin technique is a very useful way to transform any object that lacks in personality into a great decoration item. The technique consists in sticking a patterned napkin or a decoupage paper on certain types of wood or empty forms of glass or metal. Thus the object will take the paper pattern.

" Children are very creative, coming up with ideas, with all sorts of nice things and they want to create useful objects. It gives me great pleasure to work with these young people as they always challenge me and I have to rise to their expectations all the time and not disappoint them nor make them bored. We have seen results in the past and we still do now". Cati Tudor - "Attic"Center Advisor

Those who practice this craft that was born in the city told us that every object created in this way has a story, and the created things bring a certain warmth , peace of mind and sincere smiles of those who receive them, buy or use them.

Adela Cornean- trainer for target group " Our project takes into account Do It Yourself activities, activities that were once very practiced. Meanwhile some of these activities have developed, new techniques have emerged, and imagination is

more made use of. Thereby we try to do nice things and if we can achieve an income, this is very welcome. Those with entrepreneurial talent are able to develop and exploit it. In conclusion this is a welcomed project and we hope to also be appreciated by people around us".

Noteworthy and praised is the fact that some of the old and traditional crafts will not perish, they will continue to exist in urban areas. They are brought here by people who have studied them with affection and practice them now gladly, with the desire for gain, but also because they love and respect the past that individualizes and gives eternity to a people.

The crochet is a tool used rarely in recent years. When fast knitting machines were invented and as traditional adornments do not find their place in homes, very few women still use it. The models presented below can refresh a set of garden furniture or can be used as decorations for different pieces of clothing.

Activities in Craft Centre

Model no. 1

Size depends on the thickness of crochet thread: macrame thread - type 18 x 18 cm

Thin thread, about 15/15 cm

Start- Chain of 10 loops- ended

1. On the above chain are made four groups of eight tied crochet stitches and between them a chain of 2 loops. The top chain is attached to the last stitch of the first group with a single crochet stitch;
2. On each previous group we make a group of 7 double unfinished crochet stitches, we gather the group and make a chain of 9 loops which we attach to the 2 loop chain from the previous row. We make a 9 loop chain and then we repeat the pattern;
3. Crochet a chain of 12 loops and with a group of 3 triple unfinished stitches, a 5 loop chain and another group of 3 triple unfinished stitches, all on the first 9 loop chain from the previous row. Make a 6 loop chain, a group of 3 triple unfinished stitches, 6 loop chain, all on the second 9 loop chain from the previous row. Make a 9 loop chain which we attach with a triple crochet stitch to the top of the petal formed in the previous row. We make a 0 loop chain and we continue with the groups of triple unfinished stitches. After the last group of crochet stitches from the row, make a 0 loop chain which comes attached to the first chain in the row at his half;
4. In order to start the pattern of this row we make 2 short crochet stitches (without flipping the thread over the crochet) on the first chain, then we start the pattern. Crochet a group of 3 triple unfinished stitches, 6 loop chain, and on the next 3 chains from the previous row crochet 5 short tied crochet stitches (flipping one time the thread over the crochet).

Crochet a 6 loop chain and a group of 3 triple unfinished stitches on the next chain. Crochet a 16 loop chain that will actually pass across the petal of the previous row and that we fasten to the top of the first group of stitches and repeat three more times the pattern;

5. Festoon the first chain until you get to the group of short crochet stitches. Crochet 15 short tied crochet stitches (above those from the previous row), 8 loop chain, and on the previous 16 loop chain make 18 double tied crochet stitches, 8 loop chain. Repeat three more times;
6. On the 15 single tied stitches crochet other 15 single tied stitches. Make a 9 loop chain and continue with 17 double crochet stitches (in each stitch from the previous row) and between them 1 loop chain. Repeat three more times;
7. 13 single crochet stitches (above the previous group), 10 loop chain, 17 double crochet stitches between which we make a 2 loop chain, 9 loop chain. Repeat three more times;
8. On the 13 single crochet stitches from the previous row make 9 single crochet stitches, 9 loop chain, and on the 2 loop chain between the previous double crochet stitches make 16 groups of 3 double unfinished

- stitches and between them a 6 loop chain. Make a 10 loop chain. The pattern repeats itself 3 more times;
9. On the 9 single crochet stitches from the previous row make 4 single crochet stitches, 11 loop chain, 14 chains of 7 loops each that are attached with a short stitch to each 6 loop chain from the previous row. Crochet an 11 loop chain that we attach to the first short crochet stitch and repeat the pattern 3 more times;
  10. On the 4 single crochet stitches from the previous row make 2 single crochet stitches, 13 chains of 8 loops each, attaching with a short stitch every chain from the previous row, 10 loop chain. Repeat the pattern 3 more times, and the last chain attaches to the first single crochet stitch. Break off the thread slightly longer and with the crochet or a sewing needle make several crossings on the back of the work to ensure it so it does not unravel.

Model No.1

Model No. 2 Made cards with embroidery on cardboard models

We select the designs as usual, according to the events for which the cards are intended.

Of course, there are ready made designs on various websites, but if we want more originality, models can be created relatively easy. First we size and sketch the new model on a sheet of paper, previously sized and then apply this sheet on a paperboard sheet (sized) - which will eventually become the template - then we perforate the cardboard that was fixed in 3 points - with the help of 3 pins on a semi-hard, flat surface (use successfully clean expanded / extruded polystyrene or a thick material - felt) also having the role of work " board" surface protector.

Place the card (cards) that are to be smothered and / or embroidered with the face side up on the semi-hard support (preventing stings highlighting) and secure in 3 points the selected model. Use a needle with large bold for stings- to protect your skin from board/cards penetration recoil, or use a thimble during these maneuvers.

After performing all the stings from the model, simultaneously remove cards and guide them towards a light source to verify that all perforations are made - as in the selected model.

Turn the cardboard with the smooth side (which has no stings highlighted) up.

Choose an embroidery needle as soft / thin as possible- so that you can pass a simple thread through it - which to also

allow a free end of a convenient length for sewing (approx. 35-40 cm / 14-15 inch is recommended) , secure the free end on the back of the board making a knot or with the help of a tape.

Pass the needle through a startup hole - from back of the board to the front of it and follow the finished / drawn / printed by perforations model scheme.

Follow regularly the finished pattern (drawn, copied) to observe the entire normal course of final stitches and in order to notice the entire normal course of final stitches and when the thread ends - secure it on the back of the board with some tape and start a new thread .

On some models you can use beads, sequins - fixing them with the help of sewing or you can use figurines, stars, etc., obtained by cutting with appropriate perforators - then attaching them with glue.

If you use double cardboard, the embroidered one will be first decreased more - by cutting the edges with scissors having a pattern, and then it will be applied with the "unsightly" side and secured with adhesive on a previously sized contrasting color cardboard, folded after classic cards format. The seams are thus hidden and embroidered cardboard completely finished.

On the empty side of the folded cardboard one can add different wishes - suitable to the destination of the postcard, using stickers, by stamping or directly written by hand.

Currently used terminology when embroidering greeting cards may have the following expressions:
- If instructions say "from/ through " - means that the passage

of the needle is made through a hole from the rear of the board to the front ;

- if instructions say " by the " - means that the needle goes through a hole from the front of the cardboard to the back side of it.
- If the model requires stitching "back " - the following needle maneuvering steps are achieved:
  - * From / input through 2 - to / output through 1 ;
  - * From / input through 3 - to / output through 2 ;
  - * From / input through 4 - to / output through 3 ;
- If the model requires seam "forward" , use the following steps
  - * From / input through 1 - to / output through 3 ;
  - * From / input through 2 - to / output through 4 ;
  - * From / input through 3 - to / output through 5 ;

Contact:

Web: www.discoverbanat.eu,

E-mail: contact@activity-foundation.ro

Investim în viitorul tau!

Programul IPA de Cooperare Transfrontalieră România - Republica Serbia este finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare (IPA), co-finanțat de statele din cadrul programului.

Denumirea Proiectului: **Concentrați-vă pe artele tradiționale ca mijloc de creștere economică**

Autor :Fundația ACTIVITY

Data lansării proiectului: aprilie 2013

Conținutul acestui material nu reprezintă poziția oficială a Uniunii Europene.

În caz de reclamații, vă rugăm să ne contactați prin trimiterea de e-mail la: romania-serbia@mdrap.ro.ro

www.romania-serbia.net

